

УДК 657.6:658.71

Т. О. Меліхова,к. е. н., доцент, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізької державної інженерної академії**Н. С. Чакалова,**асистент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізької державної інженерної академії**А. С. Кулек,**магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізької державної інженерної академії

DOI: 10.32702/2306-6792.2019.4.32

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ З МЕТОЮ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕНЬ ПІД ЧАС ТЕНДЕРНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

T. Melikhova,

Candidate of Economic Sciences, associate professor, Head of the Department
of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, of the Zaporozhye State Engineering Academy

N. Chakalova,

Assistant of the Department of Accounting, Analysis,
Taxation and Audit of the Zaporozhye State Engineering Academy

A. Kuliek,

Master student of the department of accounting, analysis,
taxation and audit of the Zaporozhye State Academy of Engineering

IMPROVING THE METHODOLOGY OF INTERNAL AUDIT OF SETTLEMENTS WITH CUSTOMERS IN ORDER TO PREVENT BREACHES OF TENDER PROCUREMENT

Багатоскладність системи тендерних закупівель потребує ретельного контролю для забезпечення законності та достовірності розрахунків між учасниками тендерних операцій та може бути втілена через внутрішній аудит на підприємстві.

Загальна проблема внутрішнього аудиту розрахунків із покупцями під час тендерних операцій полягає в недосконалості методичних підходів для проведення аудиторських перевірок.

Тому якісне здійснення внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних операцій щодо обліку, документального оформлення і законності відображення є необхідним для кожного господарюючого суб'єкта, який є учасником тендерних закупівель, з метою запобігання порушень.

Метою аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель є встановлення доцільності, достовірності, своєчасності, законності здійснених операцій і правильності їх відображення в обліку.

Завдання аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель: впевнитись у правильному оформленні тендерних операцій з покупцями та наявності відповідних документів; перевірити тендерні закупівлі на предмет змови та корупції; перевірити матеріально-технічну базу та виконання технічних вимог до тендерних закупівель; перевірити виконання договорів та звітів із тендерних закупівель; виконати перевірку правильності, повноти та своєчасності складання супровідної документації щодо операцій, за результатами яких здійснюються розрахунки з покупцями під час тендерних закупівель, на всіх етапах бухгалтерського обліку.

У роботі вдосконалено методику внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями з метою запобігання порушень під час тендерних закупівель та запропоновано тест внутрішнього контролю, план проведення аудиту, програму аудиту та форми робочих документів аудитора.

Запропоновані робочі документи на відміну від існуючих включають специфіку роботи підприємства, особливості розрахунків із покупцями через проходження тендерних закупівель, технічні вимоги та кваліфікації товару (продукції), матеріально-технічну базу приміщень та транспортних засобів для перевезення продуктів харчування, чим забезпечують більш ефективний контроль щодо документування та відображення в обліку операцій з досліджуваного питання завдяки детальному опису відповідних критеріїв для тендерних операцій.

The complexity of the tender procurement system requires careful monitoring to ensure the legality and reliability of settlements between participants in tender operations and can be implemented through an internal audit at the enterprise.

The general problem of internal audit of settlements with buyers during tender operations is the imperfection of methodological approaches for conducting audits.

Therefore, a high-quality implementation of internal audit of settlements with customers in tender operations for accounting, documenting and legality of reflection is necessary for each business entity that is a participant in tender purchases in order to prevent violations.

The purpose of the audit of settlements with buyers in tender purchases is to establish the feasibility, reliability, timeliness, legality of the transactions performed and the correctness of their reflection in accounting.

The task of auditing settlements with buyers during tender purchases: to make sure that the tender operations with buyers and that the relevant documents are available; check tender purchases for collusion and corruption; check the material and technical base and fulfillment of technical requirements for tender purchases; check the implementation of contracts and reports on tender purchases; perform a check of the correctness, completeness and timeliness of the compilation of the accompanying documentation on the operations that resulted in settlements with customers during tender purchases at all stages of accounting.

The work improved the methodology of internal audit of settlements with customers in order to prevent irregularities during tender purchases and proposed a test of internal control, an audit plan, an audit program and forms of the auditor's working documents.

The proposed working documents, unlike the existing ones, include the specifics of the enterprise's operation, peculiarities of settlements with customers due to the passage of tender purchases, technical requirements and qualifications of the goods (products), material and technical base of premises and vehicles for the transport of food than provide more effective control on documenting and recording transactions on the issue under study due to a detailed description of the relevant criteria for tender operations.

Ключові слова: тендер, покупці, облік, розрахунки, закупівлі, аудит, план, програма, робочий документ.

Keywords: tender, buyers, accounting, calculations, procurement, audit, plan, program, working paper.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Тендерні закупівлі є багатоскладною системою проведення торгів, яка передбачає проходження великої кількості необхідних етапів та формування великої кількості документів за наявності у суб'єкта господарювання певних кваліфікаційних вимог. Багатоскладність такої системи потребує ретельного контролю для забезпечення законності та достовірності розрахунків між учасниками тендерних операцій та може бути втілена через внутрішній аудит на підприємстві.

Загальна проблема внутрішнього аудиту розрахунків із покупцями під час тендерних операцій полягає в недосконалому методичних підходів для проведення аудиторських перевірок.

Тому якісне здійснення внутрішнього аудиту розрахунків із покупцями під час тендерних операцій щодо обліку, документального оформлення і законності відображення є необхідним для кожного господарюючого суб'єкта, який є учасником тендерних закупівель, з метою запобігання порушень.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням методики аудиту розрахунків із покупцями приділялася значна увага таких вчених економістів: Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Сахарцева І.І., Шеремет А.Д., Суйц В.П., Собко В.В. та багато інших. Але питання методики внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями з метою запобігання порушень під час тендерних закупівель у наукових працях майже не висвітлюється і потребує подальшого дослідження та розробки аудиторських процедур і робочих документів.

Метою роботи є удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків із покупцями під час тендерних закупівель та розробка тесту внутрішнього контролю, плану, програми та робочих документів з метою запобігання порушень.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних операцій є запобігання порушень.

Метою аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних

ДО КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ВИМОГ НАЛЕЖАТЬ:

1) наявність обладнання та матеріально-технічної бази;

2) наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід;

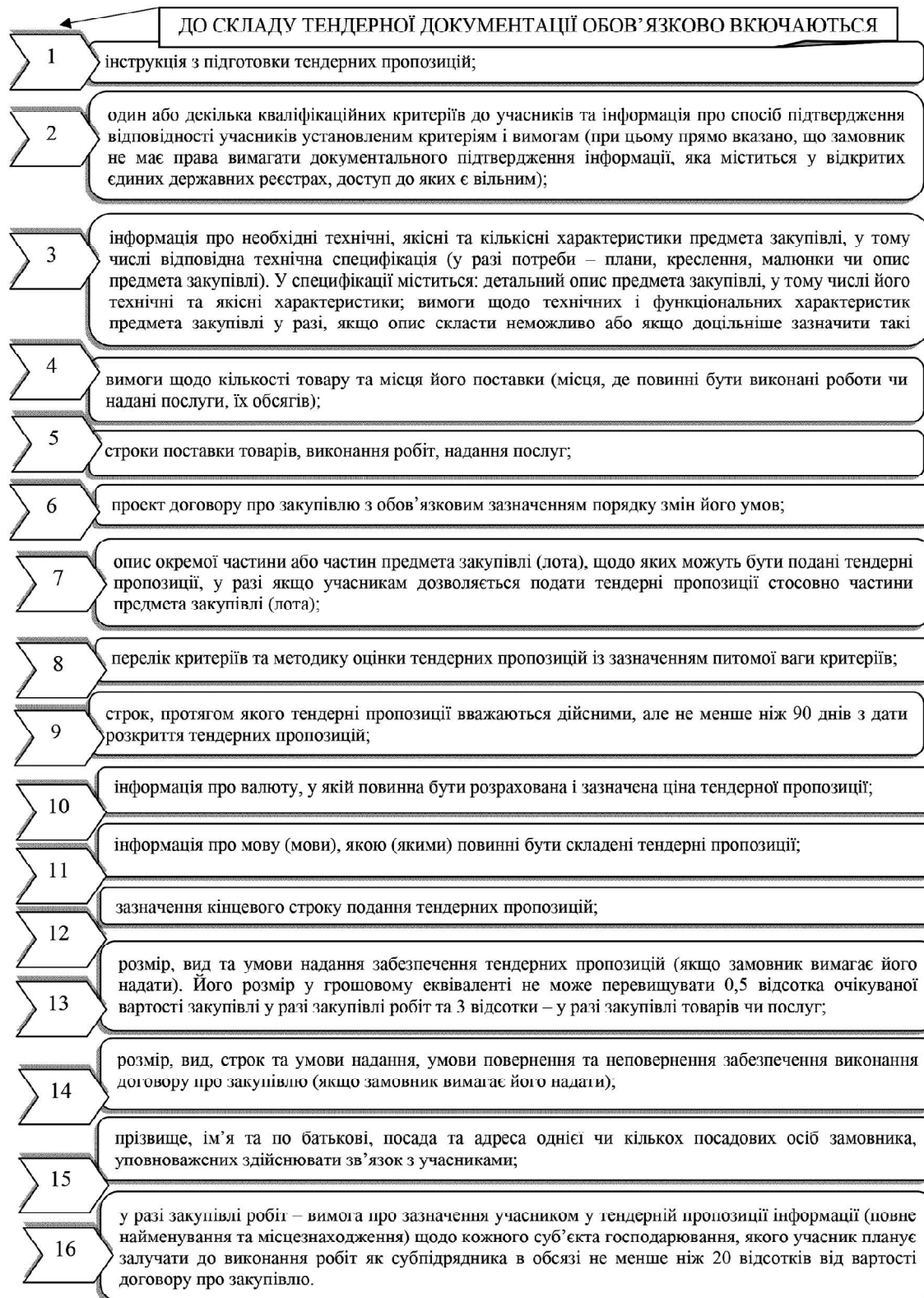
3) наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору.

Рис. 1. Кваліфікаційні вимоги до учасників, які подали заявку на участь у тендерних закупівлях

закупівель є встановлення доцільності, достовірності, своєчасності, законності здійснених операцій і правильності їх відображення в обліку.

Завдання аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель: впевнитись

у правильному оформленні тендерних операцій з покупцями та наявності відповідних документів; перевірити тендерні закупівлі на предмет змови та корупції; перевірити матеріально-технічну базу та виконання технічних вимог до тендерних закупівель;

Рис. 2. Документування при тендерних закупівлях

Таблиця 1. Тест внутрішнього контролю тендерних операцій та тендерних документів

Період тестування _____					
№	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1. Загальні питання					
3	Чи є на підприємстві відділ внутрішнього контролю?				
4	Чи проводилась державна аудиторська перевірка у минулому році?				
5	Чи були виявлені аудиторами порушення?				
7	Були зміни в уставних документах на підприємстві?				
8	Чи були виявлені порушення під час податкової перевірки?				
2. Державні закупівлі					
1	Чи часто підприємство отримує перемоги в тендерних закупівлях?				
2	Чи приймаєте Ви самостійне вирішення питань пов'язаних з тендером та документами до них?				
3	Чи були випадки не коректних договорів?				
4	Чи є докази антиконкурентних дій?				
5	Чи були порушення згідно статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі»?				
6	Підприємство має свою антикорупційну програму чи уповноваженого з них?				
7	Чи були випадки підробки документів до вимог товару (декларації, протоколу випробувань)?				
8	Чи відповідали закупівлі правильним технічним вимогам?				
9	Були випадки, коли надавалась недостовірна інформація про санітарні норми?				
10	Чи використовуються звіти для документування бюджетних закупівель?				
11	Траплялися випадки коли склалися акти про не правильні санітарні норми для авто, складів, при прийманні товару?				
12	Чи забезпечені права власності підприємства відповідними документами?				
13	Чи були зміни в банківських рахунках?				
14	Чи містять робочі документи достатню інформацію?				

ПІБ тестувальника _____

Перевірив _____

Джерело: розроблено авторами.

перевірити виконання договорів та звітів з тендерних закупівель; виконати перевірку правильності, повноти та своєчасності складання супровідної документації щодо операцій, за результатами яких здійснюються розрахунки з покупцями під час тендерних закупівель, на всіх етапах бухгалтерського обліку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тендер (англ. Tender — пропозиція) — конкурентна форма відбору пропозицій на поставку товарів, надання послуг або виконання робіт на підставі заздалегідь оголошених у документації умов, в обумовлені терміни на принципах конкурентності, справедливості та ефектив-

Таблиця 2. Загальний план для здійснення внутрішнього аудиту тендерних операцій з покупцями

№	Етапи	Мета та завдання	Перелік процедур	Термін аудиту	ПІБ
1	2	3	4	5	6
1.	Підготовчий	Знайомство з структурою підприємства, оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку	Ознайомлення з діяльністю підприємства: опитування, тестування, загальна перевірка тендерних закупівель		
2.	Основний	Впевнитись у правильному відображенні тендерних операцій з покупцями та наявності відповідних документів	Перевірка розрахунків з покупцями та замовниками та супровідних документів		
		Перевірка тендерних закупівель на предмет змови та відповідності договорів. Перевірка матеріально-технічної бази та виконання технічних вимог до тендерних закупівель	Аудит тендерних договорів		
		Визначення відповідності в облікових документах та фінансовій звітності відображення тендерних операцій з покупцями. Перевірка виконання договорів, звітів з тендерних закупівель	Перевірка: товарно-транспортних накладних, актів про приймання, специфікації договорів, подорожніх листів, звітів про виконання договорів		
3.	Заклучний	Підготовка та складання аудиторського звіту	Здійснення процедур з систематизації та обґрунтування отриманої інформації		

Джерело: розроблено авторами.

ності. Існують певні кваліфікаційні вимоги до учасників, які подали заявку на участь у тендерних закупівлях, а також склад обов'язкової тендерної документації, що регламентуються Законом України "Про публічні закупівлі" (рис. 1—2).

Отже, тендерні закупівлі, враховуючи їх склад обов'язкової документації та кваліфікаційні вимоги до учасників, потребують проведення внутрішнього аудиту на підприємстві для збереження та ефективного використання ресурсів підприємства; для аналізу майбутніх подій, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємства; для отримання достовірної та повної інформації при прийнятті обґрунтованих управлінських рішень з метою запобігання порушень під час тендерних закупівель.

Перед початком перевірки аудитор повинен ознайомитися з організаційними та галузевими особливостями підприємства, особливостями тендерних закупівель, статутом, обліковою політикою підприємства, робочим планом рахунків, результатами попередніх перевірок.

Для планування аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель, аудитор необхідно провести тестування та оцінити стан системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель. Запропонований тест внутрішнього контролю розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель наведено в таблиці 1.

Після оцінки системи внутрішнього контролю аудитор, враховуючи результати оцінки, переходить до планування аудиту, для чого складає загальний план аудиту на підприємстві.

На підставі плану аудиту розрахунків із покупцями під час тендерних операцій, аудитор складає програму аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних операцій, яка представ-

Таблиця 3. Програма внутрішнього аудиту тендерних операцій та тендерних документів з покупцями

№	Мета	Перелік аудиторських процедур	Аудиторські докази	Метод перевірки	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Знайомство з господарською діяльністю підприємства	Ознайомлення з діяльністю та структурою підприємства, оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку; формування загальної інформації щодо тендерних закупівель	Статут підприємства, наказ про облікову політику, результати попередніх перевірок	Опитування, тестування			
2	Перевірка на відсутність змови та корупції	Перевірка інструкцій або оголошення про тендерну закупівлю на зразок змови учасників з закладом, на зразок конкурентної спроможності та інше	Система «Прозоро»	Документальна перевірка, зіставлення, арифметичний метод			
3	Перевірка документів учасників для підтвердження кваліфікації, та на предмет підробки документів	Перевірка документів, які необхідно надавати учасником на кваліфікацію. Перевірка достатньої та достовірної інформації матеріально-технічної бази, відповідності технічним умовам закупівлі; перевірка статуту та інших установчих документів; перевірка поданих декларацій, перевірка правовстановлюючих документів на право власності складів, авто	Система «Прозоро»	Документальна перевірка, зіставлення, арифметичний метод			
4	Перевірка переможця на відсутність судимості та своєчасну виплату податків	Перевірка документів, які були надані переможцем закупівлі та у який термін	Перевірка наданих документів	Документальна перевірка, зіставлення			
5	Перевірка можливих суперечностей предмету договору	Перевірка договору та можливих додатків до договору. Перевірка звітів щодо укладених договорів	Перевірка наданих документів	Документальна перевірка, зіставлення, арифметичний метод			
6	Перевірка документації для підтвердження повноти умов договору, специфікації	Перевірка накладних та іншої супроводжуючої документації на поставку товару чи товарів. Перевірка актів про санітарні норми та їх відхилення	Перевірка документації за каталогом або з архіву.	Документальна перевірка, зіставлення, арифметичний метод			
7	Сформулювати обґрунтований аудиторський звіт про облік та документування тендерних операцій з покупцями	Підготовка та складання аудиторського звіту	Робочі документи аудитора, звіт	Узагальнення, систематизація			

Ажерело: розроблено автором.

Таблиця 4. Форма робочого документа внутрішнього аудитора для перевірки виконання поставальником вимог перед покупцем щодо матеріально-технічної бази приміщень для виготовлення та зберігання продуктів харчування при тендерних закупівлях станом на _____

Матеріально-технічна база									
Об'єкт матеріально-технічної бази				Форма власності об'єкта матеріально-технічної бази (право володіння, користування або розпорядження)					
Назва приміщень	Адреса	Загальна площа	Найavnість холодильного обладнання (марка)	Власне	Орендоване	Договір оренди	Договір придбання	№ договору	Дата
Виробничий цех									
Складські приміщення сезонного зберігання									
Овочеховища									
Фруктохховища									
Склад-холодильник									
Льодовики для зберігання продуктів									
Цехові склади готових виробів									
Заводські склади готової продукції									
Період перевірки _____	Виконав _____	Перевірив _____							

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 5. Форма робочого документа внутрішнього аудитора для перевірки виконання поставальником вимог перед покупцем щодо матеріально-технічної бази транспортних засобів для перевезення продуктів харчування при тендерних закупівлях станом на _____

Матеріально-технічна база									
Об'єкт матеріально-технічної бази					Форма власності об'єкта матеріально-технічної бази (право володіння, користування або розпорядження)				
Назва транспортного засобу	Марка автомобіля	Модель	Вид палива	Рестраційний номер транспортного засобу	Найavnість холодильного обладнання (марка)	Температурний режим	Ізотермічність	Тип вантажу	Власне
Вантажний фургон									
Авторефрижератор									
Бортовий вантажний автомобіль									
Критий вантажний автомобіль									
Автомобіль-цистерна									
Причепи з відкритим кузовом									
Період перевірки _____	Виконав _____	Перевірив _____							

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 6. Форма робочого документа внутрішнього аудитора для перевірки технічних вимог та кваліфікації товару (продукції) при тендерних закупівлях продуктів харчування станом на _____

№ з/п	Найменування товару	Специфіка товару	Склад речовин	Одиниця виміру	Кількість	Фасування товару	Вага товару	Вимоги щодо якості товару		Документи на відповідність товару			Відхилення	Примітки
								Відповідність/ГОСТ	Відповідність/ДСТУ	Сертифікати якості	Декларації виробника	Протоколи випробувань		
1	«Або еквівалент»					«Або еквівалент»	«Або еквівалент»							
2														

Період перевірки _____ Виконав _____ Перевірив _____
Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 7. Форма робочого документа внутрішнього аудитора щодо перевірки виграних тендерних закупівель з продуктів харчування станом на _____

Найменування установи покупця	ДК №	Ціна договору	Вид тендеру			Дата заключення договору	Додатки до договору	Відхилення	Примітки
			Відкриті торги	Допорогова закупівля	Прямі договори				

Період перевірки _____ Виконав _____ Перевірив _____
Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 8. Звіт з виграних тендерних закупівель на підприємстві

Найменування установи покупця	ДК № опис	Ціна договору	Вид тендеру		Маржинальний дохід, %	Дата заключення договору	Преміювання відповідальної особи (% від ціни договору/грн)
			Відкриті торги	Допорогова закупівля			

Джерело: розроблено авторами.

ляє собою деталізований загальний план аудиторської перевірки.

Внутрішній аудит операцій щодо розрахунків з покупцями під час тендерних операцій зазначено у таблицях 2—3.

Виявлені помилки аудитор фіксує робочих документах, форми яких представлено у таблицях 4 —8.

ВИСНОВОК

У роботі вдосконалено методику внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями з метою запобігання порушень під час тендерних закупівель та запропоновано тест внутрішнього контролю, план проведення аудиту, програму аудиту та форми робочих документів аудитора.

Запропоновані робочі документи на відміну від існуючих включають специфіку роботи підприємства, особливості розрахунків з покупцями через проходження тендерних закупівель, технічні вимоги та кваліфікації товару (продукції), матеріально-технічну базу приміщень та транспортних засобів для перевезення продуктів харчування, чим забезпечують більш ефективний контроль щодо документування та відображення в обліку операцій з досліджуваного питання

Запропоновані робочі документи на відміну від існуючих включають специфіку роботи підприємства, особливості розрахунків з покупцями через проходження тендерних закупівель, технічні вимоги та кваліфікації товару (продукції), матеріально-технічну базу приміщень та транспортних засобів для перевезення продуктів харчування, чим забезпечують більш ефективний контроль щодо документування та відображення в обліку операцій з досліджуваного питання

завдяки детальному опису відповідних критеріїв для тендерних операцій.

Запропонована методика щодо внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями під час тендерних закупівель дозволяє отримати достовірну інформацію, своєчасно встановити та усунути порушення з досліджуваного питання та знизити їх негативний вплив на ефективне управління підприємством.

Література:

1. Ільяшенко Н.С. Значення класифікації в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві / Н.С. Ільяшенко // Економічний простір. — 2009. — № 27. — С. 242—248
2. Ільяшенко Н.С. Організаційно-економічний механізм управління дебіторською заборгованістю / Н.С. Ільяшенко // Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво. — 2009. — № 5. — С. 73—78.
3. Макаренко А.П. Аудит: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. — Запоріжжя: ЗДІА, 2016. — 184 с.
4. Макаренко А.П. Методика аудиту виробничих витрат / А.П. Макаренко, А.В. Кас'яненко // Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. — 2012. — № 1. — С. 138—142.
5. Макаренко А.П. Розробка програми аудиту виробничих запасів / А.П. Макаренко, Т.Г. Ярданова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Вип. 2 (11). — Полтава: ПДАА. — 2015. — С. 40—48.
6. Макаренко А.П. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства / А.П. Макаренко, М.В. Кутова // Інвестиції: практика та досвід: Науково-практичний журнал — 2018. — № 2. — С. 18—23.
7. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. — Запоріжжя: ЗДІА, 2018. — 602 с.
8. Макаренко А.П. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності — інструмент управління та фінансової безпеки / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова // Часопис економічних реформ. — 2014. — № 1. — С. 26—32.
9. Макаренко А.П. Удосконалення облікових регістрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова // Економічний вісник університету. — 2014. — Вип. 22 (1). — С. 85—95.
10. Меліхова Т.О. Податковий облік та звітність на підприємстві: навч.-метод. посібник / Т.О. Меліхова, О.В. Гамова, Ю.В. Подмешальська; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2013. — 224 с.
11. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, В.В. Височина // Економіка та держава, 2018. — № 1. — С. 69—75.
12. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту податку на додану вартість для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, М.Ю. Бойко // Інвестиції: практика та досвід. — 2017. — № 1. — С. 34—39.
13. Плаксієнко В.Я. Дослідження виникнення дебіторської заборгованості та її економічної сутності / В.Я. Плаксієнко, Н.С. Ільяшенко // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. — Вип. 250: В 9 т. — Т. VI. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. — С. 1531—1536.
14. Подмешальська Ю.В. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі обліку / Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова // Ефективна економіка. — 2016. — № 5.
15. Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту управління запасами [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська // Ефективна економіка. — 2011. — № 11. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
16. Чакалова Н.С. Напрями вдосконалення інструментарію для управління дебіторською заборгованістю підприємств / Н.С. Чакалова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Вип. 2. — Т. 3. Економічні науки. — Полтава: ПДАА, 2011. — С. 292—299.
17. Чакалова Н.С. Дослідження стану дебіторської заборгованості на промислових підприємствах Запорізької області / Н.С. Чакалова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Вип. 3. — Т. 2. Економічні науки. — Полтава: ПДАА, 2011. — С. 277—284.
18. Чакалова Н. Формування моделі функціонування інформаційного обміну між секторами з обліку, контролю та управління товарною дебіторською заборгованістю / Н. Чакалова // Економічний аналіз. — 2012. — Т. 11 (4). — С. 297—300.
19. Чакалова Н.С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах / Н.С. Чакалова // Агросвіт. — 2018. — № 22. — С. 81—90.
20. Макаренко А.П. Організація і методика аудиту: навч.-метод. посібник. / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. — Запоріжжя: ЗДІА, 2015. — 190 с.
21. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефектив-

ність: монографія. — Херсон, Видавничий дім "Гельветика", 2018. — 632 с.

22. Меліхова Т.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, І.О. Федоров. // *Агросвіт*. — 2018. — №2. — С. 63—70.

23. Меліхова Т.О. Удосконалення документування обліку розрахунків з покупцями та замовниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Ф.О. Гавриленко. Інвестиції: практика та досвід, 2018. — №2. — С. 24—32.

24. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Н.С. Ніколаєнко // *Економіка та держава*. — 2017. — № 1. — С. 51 — 55.

25. Меліхова Т.О. Удосконалення документального забезпечення аудиту розрахунків з підзвітними особами з метою якісного проведення перевірки / Т.О. Меліхова, К.О. Новосолова // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. — 2012. — Вип. 36. — С. 108—116.

26. Салига С.Я. Аудит податків суб'єктів господарювання: монографія / С.Я. Салига, Т.О. Меліхова. — Запоріжжя: КПУ, 2011. — 224 с.

27. Макаренко А.П. Удосконалення аудиту короткострокової дебіторської заборгованості / А.П. Макаренко, Д.В. Ахмедова // *Агросвіт*. — 2018. — № 2. — С. 45—51.

28. Макаренко А.П. Удосконалення виробничих витрат на промислових підприємствах / А.П. Макаренко, С.А. Рамазанова // *Економіка та держава: Науково-практичний журнал*. — 2018. — № 1. — С. 20—26.

29. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль: навч. посібник для вчз: [гриф ЗДІА] / А.П. Макаренко, І.Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О.П. Зоря. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 280 с.

30. Макаренко А.П. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект: навч. посібник: [гриф ЗДІА] / А.П. Макаренко, О.П. Зоря, Т.О. Меліхова, І.Я. Максименко. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 200 с.

31. Maksymenko I. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine / I. Maksymenko, T. Melikhova // *Baltic Journal of Economic Studies*, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2017, P. 268—275.

32. Макаренко А.П. Оподаткування в системі обліку: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, О.В. Гамова; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2015. — 147 с.

33. Макаренко А.П. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник: [рек. вченою радою ЗДІА] / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 260 с.

34. Подмешальська Ю.В. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник / Ю.В. Подмешальська, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 400 с.

References:

1. Il'yashenko, N.S. (2009), "The value of classification in the management of receivables in the enterprise", *Ekonomichnyj prostir*, vol. 27, pp. 242—248.

2. Il'yashenko, N.S. (2009), "Organizational and economic mechanism for managing receivables", *Derzhava ta rehiony. Seriya Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 5, pp. 73—78.

3. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2016), *Audyt [Audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

4. Makarenko, A.P. and Kasyanenko, A.V. (2012) "Methods of audit of production costs" *Derzhava ta rehiony. Ser. Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 1. pp. 138—142.

5. Makarenko, A.P. and Yordanova, T.H. (2015), "Development of a program of inventory audit", *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoyi aharnoyi akademiyi*, vol. 2 (11), pp. 40—48.

6. Makarenko, A.P. and Kutova, M.V. (2018), "Audit of income from sales of products as an effective increase in the efficiency of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 18—23.

7. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhgaltersky oblik: navch.—metod. posibnyk [Accounting: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

8. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Information base for filling in simplified reporting — a tool for management and financial security", *Chasopys ekonomichnykh reform*, vol. 1, pp. 26—32.

9. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 22(1), pp. 85—95.

10. Melikhova, T.O. and Khaylo, H.S. (2014), "Conceptual bases of enterprise cost accounting", *zbirnyk mater. Mizhnar. nauk.—prakt. konf. Ukrainy—Polshcha: dialoh kultur v kontekstiv vointehratsiyi*, [Compilation mother International science—practice conf. "Ukraine—Poland:

Dialogue of Cultures in the Context of European Integration"], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine, 25—27 veresnya 2014 r., vol. 1, pp. 221—224.

11. Melikhova, T.O. and Vysochyna, V.V. (2018), "Development of a program for auditing production costs to improve the financial safety of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 69—75.

12. Melikhova, T.O. and Boyko, M.Yu. (2017), "Development of a program for the audit of value added tax to increase the financial safety of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 34—39.

13. Plaksienko, V.Ya. and Ilyashenko, N.S. (2009), "Study of receivables and its economic nature", *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky: zbirnyk naukovykh prats'*, vol. 250 (9), B. 6, pp. 1531—1536.

14. Podmeshalska, Yu. V. and Chakalova, N. S. (2016), "Foreign experience in payroll taxation in the accounting system", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>

15. Podmeshalska, Y.V. (2011), "Improve inventory management audit", *Efektivna ekonomika*, vol.11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>

16. Chakalova, N.S. (2011), "Directions for improving the tools for managing receivables of enterprises", *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, vol. 3 (2), pp. 292—299.

17. Chakalova, N.S. (2011), "Investigation of accounts receivable at industrial enterprises of Zaporizhzhya region", *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, vol. 2 (3), pp. 277—284.

18. Chakalova, N.S. (2012), "Forming a model of information exchange between sectors with the accounting, control and management of trade receivables", *Ekonomichnyy analiz*, vol. 11 (4), pp. 297—300.

19. Chakalova, N. S. (2018), "Development of working papers for internal control of accounts receivable at industrial enterprises", *Ahrosvit*, vol. 22, pp. 81—90.

20. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Beskosta, H.M. (2015), *Orhanizatsiya i metodyka audyt [Organization and method of audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

21. Melikhova T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formyrovanye, kontrol', efektyvnist? [Economical bezpeka p_dpriemstva: formavannya, control, effektivn_st]*, Kherson, Ukraine.

22. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), "Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 63—70.

23. Melikhova T.O. and Havrylenko F.O. (2018), "Accompanied documenting of the region of rozrakhunkiv with purchases that the deputies of the merit of information about the security", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 24—32.

24. Melikhova, T.O. and Nikolayenko, N.S. (2017), "Development of an inventory audit program to increase financial security of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 51—55.

25. Melikhova, T.O. and Novosolova, K.O. (2012), "Improvement of Documentary Provision of Audit of Payments with Accountable Persons for Quality Inspection", *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoyi systemy Ukrayiny*, vol. 36, pp. 108—116.

26. Salyha, S.Ya. and Melikhova, T.O. (2011) "Audit of Taxes of Business Entities" KPU. Zaporizhzhya, Ukraine.

27. Makarenko, A.P. and Akhmyedova, D.V. (2018), "Improving the audit of short—term receivables", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 45—51.

28. Makarenko, A.P. and Ramazanov, S.A. (2018), "Improvement of production costs at industrial enterprises", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 20—26.

29. Makarenko, A.P. Maksymenko, I. Ya. Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol? [State financial control]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

30. Makarenko, A.P. Zorya, O.P. Melikhova, T.O. and Maksymenko, I.Ya. (2017), *Sotsial'ne strakhuvannya: sutnist', znachennya ta oblikovyy aspekt, [Social insurance: essence, value and accounting aspect]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

31. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), "Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3, Num. 5, pp. 268—275.

32. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Hamova, O.V. (2015), *Opodatkovannya v systemi obliku: navch.—metod. posibnyk, [Taxation in the accounting system: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

33. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk, [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

34. Podmeshal's'ka, Yu. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Bukhhalters'kyi oblik: navch.—metod. posibnyk, [Accounting: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 08.01.2019 р.*